

Het onderwijsniveau
is te vergelijken met
mbo in Nederland

HET PRAKTIJKONDERWIJS IN NOORD-GHANA DIENT OOK LOKALE BOEREN

Het Ghana Institute of Organic Farming bestaat vijf jaar. Het instituut heeft het landbouwonderwijs in het land enorm verrijkt. Er zijn namelijk maar enkele praktijkscholen en dit is de eerste biologische. Een boeiend verslag over het type onderwijs en de campus met zijn parelhoendershouderij en boomkwekerij. En over het systeem van wateropvang en -infiltratie. TEKST CAROLIEN KOOIMAN | FOTO'S CAROLIEN KOOIMAN & KEES VAN VELLUW

In de plaats Sirigu, regio Upper East tegen de grens van Burkina Faso aan, is sinds 2011 het Ghana Institute of Organic Farming (GIOF) gevestigd. Het is een van de zeer weinige landbouwpraktijkscholen in Ghana. Inmiddels begint deze biologische praktijkschool een begrip te worden in de omgeving van Sirigu, vooral dankzij de inspanningen van manager Peter Anoah. Op de praktijkschool werken inmiddels tien lokale werknemers en de eerste groep van zeven studenten volgt les, en woont op de campus. Naast direct onderwijs aan de studenten verzorgt GIOF ook kortdurende trainingen en workshops aan boeren in de regio.

De school is gebouwd met fondsen uit Nederland. Stichting Ecologische Landbouw Projecten Ghana (ELPG) trekt het project en wordt daarbij op haar beurt gesteund door het Equal Opportunity Fund (EOF). Wilde Ganzen en Cordaid gaven eerder al bijdragen. Kiwanis West-Friesland droeg via Ad Verhage bij aan de bouw. Bedoeling is dat de school de

komende jaren groeit en vervolgens door de Ghanese overheid wordt opgenomen in het onderwijssysteem.

De GIOF-campus beslaat ongeveer 2.5 hectare. In 2011 is gestart met de bouw van twee schoolgebouwen, een keuken en een toiletgebouw. Later zijn er slaapvertrekken voor studenten, een parelhoendersstal en compostsilo's bijgekomen. De landbouwschool is gebouwd volgens de daar traditionele rammed earth methode, oftewel bouwen met aangestampte aarde. Voor de muren wordt grond aangelengd met een klein beetje cement. De muren zijn ongeveer een halve meter dik. Door de keuze voor traditionele bouw kon het werk grotendeels door lokale mensen gedaan worden. Buitendien past het gebouw prima in zijn omgeving en is het duurzaam.

Op de campus is verder nog een schooltuin en een boomkwekerij aanwezig. Alles bij elkaar vormt dit een goede basis voor een biologische landbouwschool, waarbij

de theorie door praktijklessen ondersteund wordt. De school is verbonden met een ngo die zich actief richt op de rondom wonende boeren. Zo worden workshops composteren georganiseerd voor lokale boeren. Met de compostsilo's wordt gedemonstreerd hoe je goede compost kunt maken. De bedoeling is dat de boeren dit gaan toepassen op hun eigen akkers, om met het gebruik van kunstmest te kunnen stoppen.

De parelhoendershouderij dient een dubbel doel: praktijkleerstof voor de studenten en bron van inkomsten voor de school. De eieren worden uitgebroed in een broedmachine en de jonge kuikens worden verkocht. De studenten krijgen les over het uitbroeden van eieren, de verzorging van de dieren en wat goede huisvesting voor dit vee inhoudt.

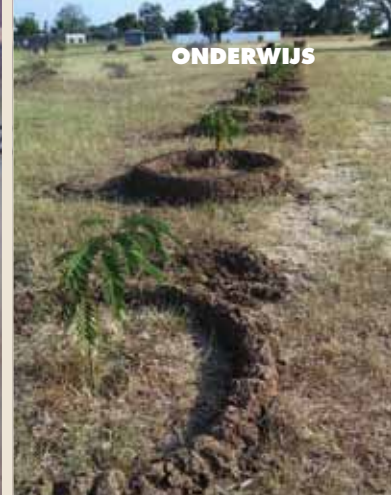
Elke dag werken de studenten in de tuin wordt. Vroeg in de morgen of laat in de middag, want in de uren daartussen is het te heet. De docenten helpen ook mee om de moestuin tot een succes te maken.

◀ De twee lesgebouwen van Ghana Institute of Organic Farming (GIOF) in Sirigu

▶ Hier krijgen de studenten van Peter Anoaah (manager) een praktijk les over de aanleg van de groentetuin en het belang van teeltrotatie.

▶ Hier wordt een hoogtelijn uitgezet met behulp van een A-frame.

▶ Sayibu, docent en resource manager doet hier voor hoe je bomen kunt enten.

◀ Hier houdt Ali, docent Agricultural Economics, Principles of Farm Management een voordracht over farm cost management.

Bij het opzetten van een school komen veel praktische zaken kijken. Een daarvan is zorgen voor een accreditatie. Het curriculum moet aan de eisen van de overheid voldoen. Het vergt veel papierwerk voordat een vak op het lesrooster staat. In Ghana kost dit nogal wat meer tijd dan bij ons. Op het GIOF kunnen studenten kiezen voor een opleiding van een jaar waarbij de focus ligt op het verkrijgen van praktische vaardigheden in de biologische landbouw. Bij goed gevolg levert dit een certificaat op. Studenten kunnen ook voor een tweejarig opleiding kiezen, waarbij er theoretische verdieping is en ook meer aandacht wordt besteed aan exacte vakken. Dit leidt bij goed gevolg tot het diploma.

De docenten in Ghana hebben geen luxe hulpmiddelen in de klaslokalen. Desalniettemin kunnen zij zich heel goed redden voor de klas. Ze houden een voordracht voor de studenten waarbij ze belangrijke begrippen op een whiteboard schrijven. Voortdurend checkt de docent of de studenten de stof begrepen hebben:

‘Are you getting it?’ Dit wordt vaak met gemompel beantwoordt, het teken dat de docent weer verder kan. De lessen over de boomkwekerij zijn vaak praktischer van aard. Studenten krijgen uitleg over bijvoorbeeld het enten van bomen. Hier wordt direct een practicum aan gekoppeld. Het onderwijsniveau aan het GIOF is te vergelijken met mbo in Nederland, vooral vanwege het accent op de praktische uitvoering.

In Noord-Ghana is er één regenseizoen en dit duurt ongeveer zes maanden. Het is dus noodzakelijk om aan wateropvang te doen. Daarom kregen de docenten en studenten aan het GIOF afgelopen najaar een training over de aanleg van swales. Swales zijn geulen op hoogtelijnen, waarbij de grond als dammetje naast de geul wordt gelegd. Hierdoor kan het regenwater in de geul infiltreren. De hoogtelijnen worden in kaart gebracht met een eenvoudig meetinstrument, een A-frame. Dit is een grote waterpas, waarbij er een steen aan een touwtje is vastgeknoopt aan de top van het A-frame. Als de steen in het midden valt, staan de beide poten van

▲▲ Jonge boompjes op de campus worden beschermd tegen loslopend vee door er een muurtje van leem omheen te bouwen.

▲ Studenten krijgen hier les van een docent hoe ze een water infiltratiemeting moeten doen

het A-frame op gelijke hoogte. De swales worden op hoogtelijnen aangelegd omdat het water dan niet kan afstromen naar het laagste punt.

Swales dienen een meervoudig doel:

- gewassen en (fruit)bomen verbouwen; gewassen en bomen kunnen dan profiteren van het water dat in de geul opgevangen wordt;
- de waterputten op de campus voeden;
- verminderen van bodemerosie.

Door steeds te innoveren en aan te sluiten bij de dagelijkse praktijk verwacht de school meer studenten aan te trekken. De campus wordt verder uitgebreid met een kantoor voor het personeel en een slaapverblijf voor vrouwelijke studenten. Ook blijft het een speerpunt om de boeren in de omgeving te motiveren met inspirerende workshops over biologisch boeren. Opdat hun opbrengst kan toenemen en daarmee ook de voedselzekerheid voor hun families. ■